

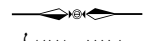
מסורת הש"ס

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כג.

עין משפט
נר מצוה

א א מיי פ"ז מהל' סנהדרין הלכה א' סמנ עשין או טושע' ח"מ ק"י יג טעמ' א':
 ב ב טושע' ט' טעמ' ד':
 ג ג מיי פ"ב מהל' עדות הלכה א' סמנ לאון ר"ד טושע' ח"מ ק"י יג טעמ' א':
 ד ד ה ו מיי פ"ז מהל' סנהדרין הלכה א' סמנ עשין או טושע' ח"מ ק"י יג טעמ' א':
 ה ז ה מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה א' סמנ ופכ"ב הלכה י"ד סמנ עשין או טושע' ח"מ ק"י יג טעמ' א' ופ"י ג' טעמ' א' טושע' ח"מ ק"י יג טעמ' א':
 ו ט מיי פ"א מהל' טעמ' הלכה א' ופ"ה מהל' עדות הלכה א' סמנ לאון ר"ג טושע' ח"מ ק"י יג טעמ' א' ופ"י ג' טעמ' א' טושע' ח"מ ק"י יג טעמ' א':
 ז ז מיי ט' סמנ ט' טושע' ח"מ ק"י יג טעמ' א':

רבינו הנאל

דיני ממונות בשלשה. זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד כו'. אסיק מתוך שזה בורר דין אחד וזה בורר לו דין אחד ושניהם בוררין להם [עוד] אחד יוצא הדין לאימיתו והני מילי בב"ד אחד אבל בשאר בתי דין לא יוצא מעבד כ"ר אלוה דאמר לא שנו אלא מלוה אבל אם אמר ליה לביד הגדול אדלנא כופין אותו ודן בעירו. א"ר יוחנן ובערכאות שבסוריא אין כופין וחכ"א שני הדיינין בוררין להן עוד אחד. אסיק דעת הדיינין להתרצות מי ישב עמהן כולי עלמא לא פליגי ברעין כותביא נקיי הדעת שבירושלים לא היו חותמין בשטר עד שידעו מי חותם עמהן. ואין יושבין בדין עד שידעו מי ישב עמהן. ואין כותבין בסעודה עד שידעו מי נכנס עמהן כי פליגי ברעת בעלי דינין ור"מ סבר דעת ב"ד בעינן ורבנן סברי לא בעינן דעת בעלי הדין: זה פוסל דייניו של זה וזה פוסל דייניו של זה ואקשינן כל כמיניה למפסל דייני ואוקמה ר' יוחנן למתניתין בערכאות שבסוריא אבל מומחין לא והא מדקתני סיפא וחכ"א אימתי יכול לפוסלן בומן שמביא ראייה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין או מומחין מפי ב"ד ואינו יכול לפוסלן ת"ש אמרו לו לר"מ לא כל הימנו שפוסל דיינין שמומחה לרבים אימא לא כל הימנו שפוסל דיינין שהמחוהו רבים עליהם תניא נמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל ט' עליו ב"ד שמומחה לרבים דברי ר"מ והא עדים כמותחין דמי ואמר ר"מ זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה הא איתמר עלה אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני ערו למאי אילימא לממון ר"חמנא פסליה אי לשבועה ר' ימוני מהימנן כבי תרי לעולם לממון. לא צריכא דקבליה עליה כבי תרי מאי קמ"ל דמצי הדר ביה תנינא אמר לו נאמן עלי אבא ר' נאמן עלי אבך נאמן עלי ג' רועי בקר ר"מ אומר יכול לחזור בו וחכ"א אינו יכול לחזור בו ואמר

זה בורר לו אחד. משמע זה בורר לו ב"ד אחד שהן ג' וזה אחד הרי ששה ושניהם צורכין להם עוד אחד הרי ט' והיינו דקא מתמה מאי זה בורר כו' הא בתלמא סגי: גמ' הני קאמר נשוא בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד. וכל אחד פוסל אותו ב"ד שצריך חצירו ואינו רוצה לדון לפניו: עינין צורכין להם אחד. כלומר אין יכולין לכופו זה את זה אלא צורכין ב"ד שתלמא צו שניהם: ואפי' לזה מלי מעבד. צממיה: והאמר ר"א. לקמן בסוף פירקין (דף ע"א:): לא שנו. אחד אמר נידון כאן ואחד אמר נלך לבית הוועד כופין אותו והולך לבית הוועד: ולא דקאמר מלוה נלך לבית הוועד. דעבד לזה לאיש מלוה: כדאמר ר' יוחנן. לקמן בשמעתין: בערכאות שבסוריא. שלא היו בקיאין בדין תורה הלכך אפי' לזה מלי מעבד: כי דינא דרב הונא ורב חסדא. דמרווייחו בחד מקום: ועוד מאי זה בורר. דמשמע דהכי דינא: ולא דין אמר לאימיתו. דלייתי בעלי דינין דקצר החייב הרי אני בעלמי צירמתי האחד ואס' היה יכול להפך צוכומי היה מהפך והדיינין בעלמא נוחה דעתן להפך צוכומי שניהן מפני ששניהם צירכוס: א"כ יודעין מי חוסס עמהן. שמה יחמתו עמהם עד אחד פסול ומצטל עדות כולם ונמלאו אלו צוכוס: ורבנן איס' להו דרב יהודה. הלכך דעת הדיינין בעינן שיצרכו מי ישב עמהם אדם הגון: ואין נכנסין לפסודה כו'. שנגלי הוא לתלמידי חכמים ליטב אלל עם הארץ כסעודה: וזה פוסל דייניו של זה וזה פוסל דייניו של זה. יכול לומר לו לא לדון לפניו: הני קאמר אלל עם היו כשרין. שאינם קרובין ולא פסולין אף ע"פ שהן יושבי קרנות נעשו כנומחין: עד שיקבל עליו צפני ב"ד מומחה. אלמא צמומחין מודה ר"מ: והא עדים כמותחין דמו. אס' אינם קרובים או פסולים: דקבלו עליו ו) כמרי. בתלמא דכריהם קבלוהו עליהם צוכוס: נאמן עליו וכו'. דיינין קמיירי מדקתני ג' רועי צקר: ואמר

דיני ממונות בשלשה. זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד כו'. אסיק מתוך שזה בורר דין אחד וזה בורר לו דין אחד ושניהם בוררין להן עוד אחד דברי ר"מ וחכמים אומרים אשני דיינין בוררין להן עוד אחד זה פוסל דייניו של זה וזה פוסל דייניו של זה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אימתי בומן שמביא עליהן ראייה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין או מומחין מפי בית דין אינו יכול לפוסלן זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אימתי בומן שמביא עליהן ראייה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין או פסולין: גמ' מאי זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד כו'. אסיק מתוך שזה בורר דין אחד ושניהם צורכין להם עוד אחד הרי ט' והיינו דקא מתמה מאי זה בורר כו' הא בתלמא סגי: גמ' הני קאמר נשוא בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד. וכל אחד פוסל אותו ב"ד שצריך חצירו ואינו רוצה לדון לפניו: עינין צורכין להם אחד. כלומר אין יכולין לכופו זה את זה אלא צורכין ב"ד שתלמא צו שניהם: ואפי' לזה מלי מעבד. צממיה: והאמר ר"א. לקמן בסוף פירקין (דף ע"א:): לא שנו. אחד אמר נידון כאן ואחד אמר נלך לבית הוועד כופין אותו והולך לבית הוועד: ולא דקאמר מלוה נלך לבית הוועד. דעבד לזה לאיש מלוה: כדאמר ר' יוחנן. לקמן בשמעתין: בערכאות שבסוריא. שלא היו בקיאין בדין תורה הלכך אפי' לזה מלי מעבד: כי דינא דרב הונא ורב חסדא. דמרווייחו בחד מקום: ועוד מאי זה בורר. דמשמע דהכי דינא: ולא דין אמר לאימיתו. דלייתי בעלי דינין דקצר החייב הרי אני בעלמי צירמתי האחד ואס' היה יכול להפך צוכומי היה מהפך והדיינין בעלמא נוחה דעתן להפך צוכומי שניהן מפני ששניהם צירכוס: א"כ יודעין מי חוסס עמהן. שמה יחמתו עמהם עד אחד פסול ומצטל עדות כולם ונמלאו אלו צוכוס: ורבנן איס' להו דרב יהודה. הלכך דעת הדיינין בעינן שיצרכו מי ישב עמהם אדם הגון: ואין נכנסין לפסודה כו'. שנגלי הוא לתלמידי חכמים ליטב אלל עם הארץ כסעודה: וזה פוסל דייניו של זה וזה פוסל דייניו של זה. יכול לומר לו לא לדון לפניו: הני קאמר אלל עם היו כשרין. שאינם קרובין ולא פסולין אף ע"פ שהן יושבי קרנות נעשו כנומחין: עד שיקבל עליו צפני ב"ד מומחה. אלמא צמומחין מודה ר"מ: והא עדים כמותחין דמו. אס' אינם קרובים או פסולים: דקבלו עליו ו) כמרי. בתלמא דכריהם קבלוהו עליהם צוכוס: נאמן עליו וכו'. דיינין קמיירי מדקתני ג' רועי צקר: ואמר

בגון בי דינא דרב הונא ורב חסדא דאמר ר'יה מאי קמטרחנא דף וכו'. פירש הקונטרס שהיו צמקוס אחד ולא נהירא דהא אמרי' (עירובין ע"ג:) דרב חסדא לא היה מורה לפני רב הונא אפי' ציעמא צוכמחא וכו"ש דדין לא היה עושה צפניו וי"ל שהיו סמוכים זה לזה חוץ לג' פרסאות: בדי שיצא הדין לאמיתו. פירש הרשב"א שפילו החייב יפרע צרכו ויאמר קושטא דייני שאני בעלמי צירמתי האחד ואס' היה יכול להפך צוכומי היה מהפך לפוס ריהטא משמע כן הפירוש שמתוך צינור זה שלו חוה שלו (ו) השלישי ילא הדין לאמיתו בלל עוות שיחא הענין שקול ולא ירבו מהספין לחובה על מהספין לחכות ולא להפך: ואמר

זה בורר לו אחד. משמע זה בורר לו ב"ד אחד שהן ג' וזה אחד הרי ששה ושניהם צורכין להם עוד אחד הרי ט' והיינו דקא מתמה מאי זה בורר כו' הא בתלמא סגי: גמ' הני קאמר נשוא בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד. וכל אחד פוסל אותו ב"ד שצריך חצירו ואינו רוצה לדון לפניו: עינין צורכין להם אחד. כלומר אין יכולין לכופו זה את זה אלא צורכין ב"ד שתלמא צו שניהם: ואפי' לזה מלי מעבד. צממיה: והאמר ר"א. לקמן בסוף פירקין (דף ע"א:): לא שנו. אחד אמר נידון כאן ואחד אמר נלך לבית הוועד כופין אותו והולך לבית הוועד: ולא דקאמר מלוה נלך לבית הוועד. דעבד לזה לאיש מלוה: כדאמר ר' יוחנן. לקמן בשמעתין: בערכאות שבסוריא. שלא היו בקיאין בדין תורה הלכך אפי' לזה מלי מעבד: כי דינא דרב הונא ורב חסדא. דמרווייחו בחד מקום: ועוד מאי זה בורר. דמשמע דהכי דינא: ולא דין אמר לאימיתו. דלייתי בעלי דינין דקצר החייב הרי אני בעלמי צירמתי האחד ואס' היה יכול להפך צוכומי היה מהפך והדיינין בעלמא נוחה דעתן להפך צוכומי שניהן מפני ששניהם צירכוס: א"כ יודעין מי חוסס עמהן. שמה יחמתו עמהם עד אחד פסול ומצטל עדות כולם ונמלאו אלו צוכוס: ורבנן איס' להו דרב יהודה. הלכך דעת הדיינין בעינן שיצרכו מי ישב עמהם אדם הגון: ואין נכנסין לפסודה כו'. שנגלי הוא לתלמידי חכמים ליטב אלל עם הארץ כסעודה: וזה פוסל דייניו של זה וזה פוסל דייניו של זה. יכול לומר לו לא לדון לפניו: הני קאמר אלל עם היו כשרין. שאינם קרובין ולא פסולין אף ע"פ שהן יושבי קרנות נעשו כנומחין: עד שיקבל עליו צפני ב"ד מומחה. אלמא צמומחין מודה ר"מ: והא עדים כמותחין דמו. אס' אינם קרובים או פסולים: דקבלו עליו ו) כמרי. בתלמא דכריהם קבלוהו עליהם צוכוס: נאמן עליו וכו'. דיינין קמיירי מדקתני ג' רועי צקר: ואמר

בגון בי דינא דרב הונא ורב חסדא דאמר ר'יה מאי קמטרחנא דף וכו'. פירש הקונטרס שהיו צמקוס אחד ולא נהירא דהא אמרי' (עירובין ע"ג:) דרב חסדא לא היה מורה לפני רב הונא אפי' ציעמא צוכמחא וכו"ש דדין לא היה עושה צפניו וי"ל שהיו סמוכים זה לזה חוץ לג' פרסאות: בדי שיצא הדין לאמיתו. פירש הרשב"א שפילו החייב יפרע צרכו ויאמר קושטא דייני שאני בעלמי צירמתי האחד ואס' היה יכול להפך צוכומי היה מהפך לפוס ריהטא משמע כן הפירוש שמתוך צינור זה שלו חוה שלו (ו) השלישי ילא הדין לאמיתו בלל עוות שיחא הענין שקול ולא ירבו מהספין לחובה על מהספין לחכות ולא להפך: ואמר

(א) עמי חוקי לעיל ה"ה ד"ה (ב) [לקמן לא: ע"ש היטב]. א רש"י ז"ל, (ד) עליו צפני ב"ד כ"ל, (ה) [לקמן דף טו, א] לקמן כה. ב"ש קת"ו (ו) ע"ש היטב, (ח) [משלי כ"ג, ט] [שיין לעיל במשנה], (י) ומצירו ג"כ כ"ל.

גליון הש"ס

גמ' ר"א דקבלי עליי כבי תרי. לפי' מדקתני זה פוסל חוה פוסל היינו בין שהמובע קיבל עליו חוה כבי תרי בין שהמובע קיבל עליו כן. א"כ מוכח דבין צמחן ובין צמחול פליגי לפי' מאי פרכינן מאי קמ"ל דמתי הדר ביה ממנא הא מהמס' ה"א דפליגי רק צמחול כדסי'ל שמואל ט"ס אס' רק צמחול כדסי'ל לרבנן. ש"ס לזה ארבעין ממי דהכא דקתני זה פוסל חוה פוסל דמומחה דמרווייחו פליגי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלל ה"ק א' ל"ל ואת כש' ממחן: (ב) רש"י ד"ה ורבנן כו' הגון. י"ב ס"א שאלו היו בעלי דינין צורכין שמה לא ילא הגון ולא יהיו השנים יוכלין לומר אין אנו יושבין עם זה לפי שמביישין אותו אלל כשצורכין לו זה אחד זה אחד עם אחד מהן אמר איני יושב עם זה אין לחוס על כך ליתא סיפא דלכתה ד"ה איתקבעו דינא: (א) ד"ה דקבלו עליו כבי תרי: (ב) תוב' ד"ה כבי וכו' חוה עלו ושניהם השלישי ילא:

מוסף רש"י

נאמן עלי. להיות דין. אבא. פסול מן המורה לזנוני לא לזכות ולא לחוב, דנקפא לן בפרקין (כ"ו): מלא יומתו אבות על בניס וגו' (לקטן כ"ד).

אבל במומחין אפילו ר' מאיר מודה שאין יכול לפוסלן. תניא נמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל עליו צפני ב"ד מומחה לרבים דברי ר' מאיר ש"ס דממוחה מודה ר' מאיר: זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי ר' מאיר אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני ערו וכוונן דקבליה עליה